

S E L E S T I N G

Na SVE STRANE
Mali POŽARI

Preveo
Marko Mladenović

■ Laguna ■

Naslov originala

Celeste Ng

LITTLE FIRES EVERYWHERE

Copyright © 2017 by Celeste Ng

Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Onima na njihovim sopstvenim stazama,
koi podmeću male požare.*

Bilo da kupite parcelu za kuću na delu javnog zemljišta izdvojenom za održavanje državnih škola, široka jutra zemlje *Seoskih imanja Šejker*, ili neku kuću koju ta kompanija nudi u različitim krajevima grada, dobijate i objekte za golf, jahanje, tenis, rekreativno korišćenje čamaca; dobijate nenadmašne škole; i dobijate večnu zaštitu od pada vrednosti i nedobrodošle promene.

Reklama kompanije *Van Sveringen*,
tvoraca i graditelja *Šejker Vildža*

*

Zapravo, međutim, kada se sve uzme u obzir, ljudi iz *Šejker Hajtsa* u osnovi su umnogome nalik ljudima bilo gde drugde u Americi. Možda imaju tri ili četiri automobila umesto jednog ili dva, i dva televizora umesto jednog, i kada se neka devojka iz *Šejker Hajtsa* udaje, možda će imati svadbu za osamsto ljudi, sa orkestrom *Mejera Dejvisa* koji su avionom doveli iz *Njujorka*, umesto svadbe za stotinu ljudi s lokalnim sastavom, ali sve su to pre razlike u stepenu nego suštinske razlike. „Mi smo druželjubivi ljudi i divno se provodimo!“, rekla je nedavno jedna žena u kantri klubu *Šejker Hajts*, i bila je u pravu, jer čini se da stanovnici *Utopije* zapravo zaista vode srećan život.

„Dobar život u *Šejker Hajtsu*“, *Kosmopoliten*, mart 1963.

Na SVE STRANE
Mali POŽARI

Toga leta o tome su govorili svi u Šejker Hajtsu: kako je Izabela, najmlađe dete Ričardsonovih, konačno skrenula pameću i spalila kuću. Čitavog proleća govorkalo se o maloj Mirabel Mekalo – ili, u zavisnosti od toga na čijoj ste strani bili, Mej Ling Čau – a sada se, konačno, pojavilo nešto novo i uzbudljivo za raspravu. Nedugo posle podneva te subote u maju, kupci koji su gurali kolica za kupovinu u supermarketu *Hajmens* začuli su kako vatrogasna vozila oživljavaju uz zavijanje sirena i naglo odlaze, neznatno se ljuljajući levo-desno, prema veštačkom jezeru za patke. Do dvanaest i petnaest četiri takva vozila bila su parkirana u nasumičnoj crvenoj liniji duž Ulice Parklend, gde je gorelo svih šest spavaćih soba u kući Ričardsonovih, a svi u krugu od jednog kilometra mogli su da vide kako se dim vije iznad drveća poput gustog crnog olujnog oblaka. Ljudi će kasnije govoriti kako su znaci bili prisutni od samog početka: kako je Izi bila mala ludakinja, kako je kod porodice Ričardson oduvek bilo nešto *naopako*, kako su *znali* da se zbilo nešto strašno čim su tog jutra začuli sirene. Dotada će Izi, razume se, biti već

daleko, ne ostavivši nikoga da je brani, te su ljudi mogli – što su i radili – da govore šta god hoće. U trenutku kada su stigli vatrogasni kamioni, međutim, i poduže nakon toga, niko nije znao šta se događa. Susedi su se zbijali što bliže privremenoj prepreci – patrolnom policijskom vozilu parkiranim popreko stotinak metara odatle – i gledali kako vatrogasci odmotavaju creva sa smrknutim licima ljudi koji prepoznaju beznadežan cilj. Preko puta, guske na jezeru zaranjale su glave ispod vode u potrazi za korovom, nimalo uznemirene strkom.

Gospođa Ričardson je stajala na travnjaku pored ulice, rukom stežući okovratnik svoje svetloplave haljine. Iako je već bilo popodne, ona je još spavala kada su se oglasili detektori dima. Kasno je otišla u krevet, i namerno se uspravala, govoreći sebi kako to zaslužuje posle naročito teškog dana. Prethodne noći gledala je s prozora na spratu kako su se ispred kuće najzad zaustavila jedna kola. Prilaz je bio dugačak i kružni, dubok potkovičasti luk koji je zavijao od ivičnjaka do ulaznih vrata i nazad – tako da je ulica bila dobrih trideset metara odatle, predaleko da bi ona jasno videla, a uostalom, čak i u maju, u osam je gotovo bio mrak. Ali prepoznala je mali žućkastosmeđi folksvagen svoje stancarke Mije, kome su sijali farovi. Otvorila su se suvozačka vrata i izašla je jedna mršava prilika, ostavivši odškrinuta vrata: Mijina ćerka tinejdžerka Perl. Svetlo u kabini obasjavalo je unutrašnjost kola kao da su zatvorena kutija sa staklenim licem, ali kola su bila parkirana s torbama bezmalo do tavanice i gospođa Ričardson je mogla da razazna samo nejasan obris Mijine glave, onu neurednu punđu na njenom temenu. Perl se nagnula nad poštanskim sandučetom, a gospođa Ričardson je zamislila onu jedva čujnu škripu kada su se vrata poštanskog sandučeta otvorila a zatim zatvorila. Onda je Perl odskakutala nazad u kola i zatvorila vrata. Stop-svetla su blesnula crveno pa se

odmah ugasila, a kola su lagano otišla u sve gušću noć. Sa osećajem olakšanja, gospođa Ričardson je sišla do poštanskog sandučeta i tamo zatekla komplet ključeva na jednostavnom prstenu, bez poruke. Nameravala je da ujutru ode i obiđe kuću za iznajmljivanje u Ulici Vinslou, premda je već znala da one neće više biti tamo.

Upravo zbog toga dozvolila je sebi da se uspava, a sada je bilo pola jedan i ona je stajala na travnjaku s drvetom u haljini i patikama za tenis svog sina Tripa, i gledala kako joj kuća gori do temelja. Kada ju je probudio prodorni vrisak detektora dima, trčala je od sobe do sobe i tražila njega, Leksi, Mudija. Sinulo joj je kako nije tražila Izi, kao da je već znala da je Izi krivac za to. Sve spavaće sobe bile su prazne, ne računajući miris benzina i pucketavu vatricu podmetnutu tačno na sredini svakog kreveta, kao da je tamo logorovala kakva sumanuta izviđačica. Dok je ona proverila dnevnu sobu, porodičnu sobu, sobu za razonodu i kuhinju, dim je počeo da se širi, pa je naposljetku istrčala napolje da bi čula sirene, kojima je njihov kućni sistem bezbednosti uputio poziv na uzbunu, kako se već približavaju. Na kolskom prilazu, videla je da Tripov džip nije tu, kao ni Leksin eksplorer i Mudijev bicikl, i, razume se, limuzina njenog muža. On je subotom ujutru obično išao u kancelariju da završi zaostali posao. Neko će morati da ga pozove na posao. Onda se setila da je Leksi, hvala bogu, prethodne noći prespavala kod Serene Vong. Zapitala se kud li se Izi dela. Zapitala se gde su joj sinovi, i kako će ih pronaći da im kaže šta se zbilo.

*

Kada je vatra ugašena, ispostavilo se da kuća, uprkos strahovima gospođe Ričardson, nije izgorela baš do temelja. Prozorâ

više nije bilo, ali ostao je cigleni kostur kuće, vlažan i pocrneo, koji se još pušio, i veći deo krova, tamna šindra od škriļjaca koja se svetlucala poput ribljih krljušti od nedavnog natapanja. Ričardsonovi neće smeti da ulaze još nekoliko dana, dok inženjeri vatrogasne službe ne provere sve grede koje još stoje, ali čak i s travnjaka s drvetom – što je bilo najbliže dokle im je žuta traka s natpisom UPOZORENJE dozvoljavala da priđu – videlo se da je unutra ostalo malo šta što se može spasti.

„Gospode bože“, reče Leksi. Sedela je na krovu svojih kola, koja su sada bila parkirana preko puta, na travi koja se graničila s jezerom za patke. Ona i Serena su još spavale, sklopčane leđa uz leđa u Sereninom bračnom krevetu, kada ju je doktorka Vong prodrmusala za rame neposredno posle jedan, šapćući: „Leksi. Leksi, dušo. Probudi se. Upravo je zvala tvoja mama.“ Prošlo je dva ujutru a one su još bile budne i razgovarale su – kao i čitavog proleća – o maloј Mirabel Mekalo, raspravljale o tome da li je sudija doneo ispravnu ili pogrešnu presudu, da li je starateljstvo trebalo da dobiju njeni novi roditelji ili je trebalo da ona bude vraćena svojoj rođenoј majci. „Ona se zapravo i ne zove Mirabel Mekalo, pobogu“, rekla je Serena na kraju, pa su utonule u mrzovoljnu, zabrinutu tišinu dok obe nisu zaspale.

Sada je Leksi posmatrala kako dim kulja iz prozora njene sobe, one prednje što gleda na travnjak, i mislila na sve čega više nema u njoj. Na svaku majicu s kratkim rukavima u njenoј komodi, na svake farmerke u njenom ormaru. Na sve poruke koje joj je Serena napisala od šestog razreda, još zgužvane u papirne loptice, koje je čuvala u kutiji za cipele ispod kreveta; na sâm krevet, na samu ugljenisanu posteljinu i pokrivač. Na ružičasti korsaž* koji joj je njen

* Buketić cveća koji žene nose kao ukras, obično na odeći ili kao narukvicu. (Prim. prev.)

dečko Brajan poklonio na godišnjem okupljanju starih učenika škole, obešen da se suši na njenom neseseu, na latice potamnele od boje rubina do boje zgrušane krvi. Sada je od njega ostao samo pepeo. Imajući u vidu presvlaku koju je ponela kod Serene, naprasno shvati Leksi, ona stoji bolje od ostatka porodice: na zadnjem sedištu ima meku putnu torbu, farmerke i četkicu za zube. Pidžamu. Ona baci pogled na braću, na majku, još u bademantilu na travnjaku s drvetom, i pomisli: *Oni nemaju doslovno ništa osim odeće u kojoj su. Doslovno* je bila jedna od Leksinih omiljenih reči, i koristila ju je čak i kada su okolnosti bile sve osim doslovne. U ovom slučaju, bar jednom, reč je bila manje-više tačna.

Na svom mestu pored nje, Trip je odsutno provlačio ruku kroz kosu. Sunce je već bilo visoko na nebu, i od znoja su mu kovrdže prilično neobuzdano štrčale uvis. Igrao je košarku u društvenom centru kada je začuo kako zavijaju sirene vatrogasnih vozila, ali nije se obazirao na to. (Toga jutra je bio posebno zaokupljen, mada uistinu verovatno ne bi ni inače primetio.) Onda, u jedan, kada su svi oglasili i zaključili da su se nairgali, odveo se kući. Kao što se moglo i očekivati, čak ni sa spuštenim prozorima nije primetio ogroman oblak dima koji je strujao prema njemu, i počeo je da shvata kako nešto nije u redu tek kada je svoju ulicu zatekao preprečenu policijskim vozilom. Nakon desetominutnog objašnjavanja, napokon su mu dozvolili da parkira džip preko puta, gde su Leksi i Mudi već čekali. Njih troje sedeli su na krovu kola poređani po uzrastu, kao što su sedeli na svim porodičnim portretima koji su nekada visili na stepenicama a sada bili pretvoreni u pepeo. Leksi, Trip, Mudi: učenici četvrtog, trećeg i drugog razreda srednje škole. Pored sebe su osećali rupu koju je Izi, prvakinja, crna ovca, nepredvidiva, ostavila iza sebe – iako su još bili sigurni, svi do jednog, da će ta rupa biti privremena.

„Gde joj je bila glava?“ , promumla Mudi, a Leksi reče: „Čak i *ona* zna da je ovoga puta prekaradašila, zato je i pobegla. Mama će je ubiti kada se vrati.“

„Gde ćemo da boravimo?“ , upita Trip. Dok su razmatrali situaciju, protezao se trenutak tišine.

„Uzećemo hotelsku sobu ili šta već“ , konačno reče Leksi. „Mislim da je tako uradila porodica Džoša Tramela.“ Svi su znali njegovu priču: kako je pre nekoliko godina Džoš Tramel, u drugom razredu srednje, zaspao sa upaljenom svećom i spalio roditeljsku kuću. Dugotrajna glasina u srednjoj školi bila je da posredi nije bila sveća, nego džoint, ali unutrašnjost kuće je bila toliko uništena da se to nikako nije moglo utvrditi, a Džoš se držao priče o sveći. Na njega su i dalje svi gledali kao na *onog tupavog sportistu što je spalio kuću*, iako je to bilo pre više godina a Džoš je nedavno sa izvrsnim uspehom završio Državni univerzitet Ohaja. Sada, naravno, požar Džoša Tramela neće više biti najpoznatiji požar u Šejker Hajtsu.

„Jednu hotelsku sobu? Za sve nas?“

„Šta god. Dve sobe. Ili ćemo odsesti u ambasadorskom apartmanu. Ne znam.“ Leksi se lupkala prstima po kolenu. Pušilo joj se – ali nakon onoga što se upravo dogodilo – i naočigled njene majke i deset vatrogasaca – nije se usuđivala da zapali cigaretu. „Mama i tata će rešiti stvar. A za to će platiti osiguranje.“ Mada je imala samo neodređenu predstavu o tome kako osiguranje funkcioniše, to je izgledalo moguće. U svakom slučaju, bio je to problem za odrasle, ne za njih.

Iz kuće su izranjali poslednji vatrogasci, svlačeći maske s lica. Dima mahom više nije bilo, ali je vazduh još bio zagušljiv, kao u kupatilu posle dugog tuširanja toplom vodom. Krov automobila se grejao, i Trip ispruži noge niz vetrobran, gurkajući brisače vrhom japanki. Onda poče da se smeje.

„Šta je tako smešno?“ , upita Leksi.

„Samo zamišljam Izi kako trči unaokolo i na sve strane pali šibice.“ On frknu. „Bolesnica.“

Mudi je bubnjao prstom po krovnom nosaču. „Zašto su svi toliko sigurni da je ona to uradila?“

„Daj.“ Trip skoči s kola. „Izi je. I mi smo svi ovde. Mama je tu. Tata stiže. Ko nedostaje?“

„Znači Izi nije tu. Samo je ona mogla da bude odgovorna?“

„Odgovorna?“, ubaci Leksi. „Izi?“

„Tata je bio na poslu“, reče Trip. „Leksi je bila kod Serene. Ja sam igrao basket na Saseksu. Ti?“

Mudi je oklevao. „Ja sam otišao bajsom do biblioteke.“

„Eto. Vidiš?“ Za Tripa, odgovor je bio očigledan. „Ovde su bile samo Izi i mama. A mama je spavala.“

„Možda je bio kratak spoj na instalacijama u kući. Ili je možda neko ostavio upaljen šporet.“

„Vatrogasci su rekli da su na sve strane bili mali požari“, reče Leksi. „Više polaznih tačaka. Moguća upotreba katalizatora. Da nije bio nesrećan slučaj.“

„Svi znamo da je oduvek bila mentol.“ Trip se nasloni leđima na vrata automobila.

„Svi je stalno kinjite“, reče Mudi. „Možda se zato ponaša kao *mentol*.“

Preko puta vatrogasni kamioni počеше da namotavaju svoja creva. Troje preostale dece Ričardson gledalo je kako vatrogasci spuštaju sekire i svlače nadimljene žute jakne.

„Neko bi trebalo da ode tamo i stane s mamom“, reče Leksi, ali niko se ne pomeri.

Časak kasnije Trip reče: „Kada mama i tata pronađu Iz, zaključaće je na psihijatrijsko odeljenje do kraja života.“

Niko nije razmišljao o nedavnom Mijinom i Perlinom odlasku iz kuće u Ulici Vinslou. Gospođa Ričardson, koja je gledala kako šef vatrogasaca sitničavo pravi beleške na

podlozi za pisanje, potpuno je zaboravila na svoje bivše stanarke. Još to ne beše pomenula ni mužu ni deci; Mudi je otkrio da ih nema tek ranije tog jutra, i još nije bio siguran šta da misli o tome. Daleko u Ulici Parklend poče da se približava plava tačkica be-em-vea njihovog oca.

„Zašto si tako siguran da će je naći?“, upita Mudi.

Prethodnog juna, kada su se Mija i Perl uselile u kućicu za iznajmljivanje u Ulici Vinslou, ni gospođa Ričardson (koja je tehnički bila vlasnica kuće) ni gospodin Ričardson (koji je predao ključeve) nisu mnogo razmišljali o njima. Znali su da nema gospodina Vorena, i da Mija ima trideset šest godina, sudeći po vozačkoj dozvoli iz savezne države Mičigen koju je dala na uvid. Primitili su da ne nosi burmu na levoj ruci, mada je nosila dosta drugog prstenja: krupan ametist na kažiprstu, jedan od srebrne drške kašike na malom, i jedan na palcu koji je gospođi Ričardson sumnjivo ličio na prsten raspoloženja.* Ali činilo se da je sasvim fina, kao i njena ćerka Perl, ćutljiva petnaestogodišnjakinja s dugom tamnom pletenicom. Stanarinu za prvi i poslednji mesec, kao i depozit, Mija je platila štosom novčanica od po dvadeset dolara, a žučkastosmeđi folksvagen rebit – već izubijan, čak i tada – lagano je otišao Ulicom Parklend, ka južnom kraju Šejkera, gde su kuće bile zbijenije a dvorišta manja.

* Prsten koji menja boju u zavisnosti od temperature na prstu, tako navodno ukazujući na promene u raspoloženju, emotivnom i zdravstvenom stanju. (Prim. prev.)

Ulica Vinslou je bila jedna duga linija dupleksâ, premda sa ivičnjaka ne biste to primetili. Spolja su se videla samo ulazna vrata, jedno svetlo na ulaznim vratima, jedno poštansko sandučje, jedan broj kuće. Možda biste i primetili dva merača potrošnje struje, ali oni su – shodno uredbi grada – bili sakriveni na zadnjem delu kuće, zajedno s garažom. Tek kada biste kročili unutra, videli biste dvojica unutrašnja vrata, jedna što vode u stan na spratu, druga u prizemlje, i zajednički podrum ispod njih. U svakoj kući u Ulici Vinslou nalazile su se po dve porodice, ali spolja je izgledalo kao da je tu samo jedna. Namerno su bile tako konstruisane. To je stanarima omogućavalo da izbegnu žig sramote što žive u dupleks kući – što iznajmljuju, umesto da su vlasnici – i omogućavalo urbanistima da sačuvaju izgled ulice, jer svi su znali da su krajevi s kućama za iznajmljivanje manje poželjni.

Takav je bio Šejker Hajts. Postojala su pravila, brojna pravila, o tome šta se sme, a šta ne sme, što su Mija i Perl počele da shvataju čim su se smestile u svoj novi dom. Naučile su da napišu svoju novu adresu: Ulica Vinslou 18434 *gore*, a ta četiri slova jemčila su da će pošta završiti u njihovom stanu, a ne kod gospodina Janga u prizemlju. Naučile su da se onaj mali potez trave između pločnika i ulice zove *travnjak s drvetom* – zbog mladog norveškog javora, jednog po kući, koji ga je krasio – i da se kante sa smećem ne dovlače tamo petkom ujutru, već se umesto toga ostavljaju iza kuće, kako bi se izbegao ružan prizor kanti za đubre koje zakrčuju ivičnjak. Veliki motorni skuteri, kojima su upravljali ljudi u narandžastim kombinezonima, šibali su svakim kolskim prilazom da sakupe smeće u privatnosti dvorišta iza kuće, pa ga prenosili do većeg kamiona koji je stajao u leri na ulici, i Mija će se mesecima sećati njihovog prvog petka u Ulici Vinslou, onog straha što ju je obuzeo kada je

skuter, poput nagarenog vozila za golf boje plamena, prozujao pored kuhinjskog prozora dok mu je motor tutnjao. S vremenom su se navikle na to, kao što su se navikle i na odvojenu garažu – smeštenu dobrano iza kuće, opet kako bi se sačuvao pogled na ulicu – i naučile da nose kišobran kako bi ostale suve kada kišnih dana trče od kola do kuće. Kasnije, kada je gospodin Jang otputovao na dve sedmice u julu, u Hong Kong da poseti majku, saznale su da će zbog nepokošenog travnjaka dobiti ljubazno ali strogo pismo od grada, s primedbom da je njihova trava viša od petnaest centimetara i da će, ne budu li stvar ispravili u roku od tri dana, travu pokositi grad – i naplatiti im sto dolara. Trebalo je naučiti mnoga pravila.

A bilo je i mnogih drugih pravila kojih Mija i Perl još dugo neće biti svesne. Pravila koja su određivala u koje boje kuće mogu da se kreće, na primer. Korisna tabela dobijena od grada razvrstavala je svaku kuću kao kuću u tjudorskom, engleskom ili francuskom stilu i iznosila prikladne boje kako za arhitekte tako i za vlasnike kuća. Kuće „u engleskom stilu“ mogle su da se kreće samo škriljčanoplavom, mahovinasto-zelenom ili izvesnom nijansom žućkastosmeđe, kako bi se u svakoj ulici obezbedio estetski sklad; kuće u tjudorskom stilu iziskivale su određenu nijansu svetložute na malteru i određenu tamnomrku na drvnoj građi. U Šejker Hajtsu postojao je plan za sve. Kada je 1912. godine grad osmišljen – jedna od prvih planiranih zajednica u državi – škole su bile smeštene tako da sva deca mogu da dopešače do njih a da ne pređu nijednu veliku ulicu; sporedne ulice su se ulivale u velike bulevare, sa strateški postavljenim stajalištima za brzi tranzit kako bi se putnici koji se voze na posao prebacivali u centar Klivlenda. Zapravo, deviza grada je bila – *doslovno*, kako bi Leksi to rekla – „Većina zajednica se jednostavno

dogodi; najbolje se planiraju“: podrazumevana filozofija bila je da se sve može – i treba – planirati, i da se time može izbeći ono nepristojno, neprijatno i nesrećno.

Ali u tim prvim sedmicama moglo je da se otkrije i nešto drugo, prijatnije. Dok su raspremale i krečile i raspakivale se, naučile su kako se zovu ulice u njihovoj blizini: Vinčel, Latimor, Linfil. Naučile su da se snalaze u *Hajnensu*, gradskoj prodavnici za koju je Mija govorila da se prema tebi odnose kao da si plemić. Umesto da guraš kolica do parkirališta, momak zadužen za kolica u ispeglanoj košulji od poplina okaćio bi na njih broj i dao ti crveno-belu pločicu sa istim brojem. Onda ti okačiš pločicu na prozor svojih kola i dovezeš se ispred radnje, gde ti drugi momak zadužen za kolica dogura namirnice i uredno ti ih spakuje u prtljažnik i neće da prihvati napojnicu.

Saznale su gde je najjeftinija benzinska pumpa – na uglu ulica Lomond i Li, uvek za cent manje nego bilo gde drugde; gde su apoteke i koje od njih daju duple kupone. Saznale su da u obližnjem Klivlend Hajtsu i Vorensvilu i Bičvudu stanari ostavljaju svoju odbačenu imovinu na ivičnjaku kao obični ljudi, i koji su dani za smeće u kojim ulicama. Saznale su gde da kupe čekić, šrafčiger, litar sveže boje i četku: sve je to moglo da se nađe u prodavnici metalne robe *Šejker*, ali samo između pola deset i šest po podne, kada je vlasnik slao zaposlene kući na večeru.

A Perl je otkrila njihove gazde, i decu Ričardsonovih.

Mudi je bio prvi član porodice Ričardson koji se uputio u kućicu u Ulici Vinslou. Čuo je majku kako opisuje ocu nove stanare. „Ona je nekakva umetnica“, rekla je gospođa Ričardson, a kada je gospodin Ričardson pitao kakva, ona je u šali odgovorila: „U pokušaju.“

„Sve je u redu“, uveravala je ona muža. „Odmah mi je dala depozit.“ „To ne znači da će plaćati stanarinu“, rekao je gospodin Ričardson, mada su oboje znali da nije važna stanarina – samo trista dolara mesečno za sprat – i da im taj novac zacelo ne treba da bi preživeli. Gospodin Ričardson je bio pravni zastupnik a gospođa Ričardson je radila za gradske novine *San pres*. Kuća u Ulici Vinslou bila je njihova bez neispunjenih obaveza; roditelji gospođe Ričardson kupili su je kao imanje za ulaganje dok je ona bila tinejdžerka. Stanarina je doprinosila njenom školovanju na Univerzitetu Denison, a onda je postala mesečna „podrška“ – kako je njena majka to predočavala – kada je bila mlada i neiskusna izveštačica. Zatim, nakon što se udala za Bila Ričardsona i postala gospođa Ričardson, kuća im je pomogla da sakupe novac za avans za prelepu sopstvenu kuću u Šejkeru, istu onu kuću u Ulici Parklend koju će ona kasnije gledati kako gori. Kada su joj umrli roditelji, pet godina pre toga i u razmaku od nekoliko meseci, gospođa Ričardson je nasledila kuću u Ulici Vinslou. Njeni roditelji su dotada već dugo živeli u staračkom domu, a kuća u kojoj je ona odrasla već je bila prodana. Ali zadržali su kuću u Ulici Vinslou, od čije se stanarine plaćala njihova nega, a sada ju je zadržavala i gospođa Ričardson, kao bolećivu uspomenu.

Ne, nije novac bio važan. Stanarina – svih petsto dolara sve zajedno – sada je svakog meseca ulazila u fond za godišnji odmor Ričardsonovih, a prošle godine platila je za njihovo putovanje na ostrvo Martas Vinjard, gde je Leksi usavršila leđno plivanje, Trip opčinio sve tamošnje devojke, Mudi izgoreo i oljuštio se od sunca, a Izi, pod velikom prinudom, konačno pristala da dođe na plažu – obučena od glave do pete, u martinkama, i prekog pogleda. Ali istina je bila da je

novca za godišnji odmor bilo dosta čak i bez toga. Budući da im novac od kuće nije *trebao*, gospođi Ričardson je bilo važno *kakav* je stanar u njoj. Želela je da ima utisak kako njome čini nešto dobro. Roditelji su je vaspitali da čini dobro; svake godine davali su priloge Humanom društvu i Unicefu i uvek prisustvovali mesnim sakupljanjima sredstava, jednom čak dobivši metar visokog prepariranog medveda na nemoj aukciji u klubu Rotari. Gospođa Ričardson je na kuću gledala kao na vid dobročinstva. Održavala je nisku stanarinu – nekretnine u Klivlendu bile su jeftine, no stanovi u dobrim krajevima kao što je Šejker umeli su da budu skupi – ali iznajmljivala je samo ljudima za koje je smatrala da su toga dostojni, a koji, iz ovog ili onog razloga, nisu baš dobili poštenu priliku u životu. Godilo joj je da nadomešta tu razliku.

Gospodin Jang je bio prvi stanar koga je uzela nakon što je nasledila kuću; on je bio doseljenik iz Hong Konga koji je u Sjedinjene Države došao ne poznajući nikoga i govoreći samo isprekidani engleski sa izraženim naglaskom. S godinama je njegov naglasak oslabio tek neznatno i kada su razgovarali, gospođa Ričardson je katkad mogla samo da klima glavom i osmehuje se. Ali smatrala je da je gospodin Jang dobar čovek; vrlo vredno je radio, vozio školski autobus u Akademiju Lorel, obližnju privatnu školu za devojčice, i radio kao majstor za sitne popravke. Da je živeo sâm s tako oskudnim prihodima, nikada ne bi mogao da živi u tako finom kraju. Završio bi u nekom skućenom, sivom jednosobnom stanu negde u okolini Ulice Bakaj, gde je stanarina bila sumnjivo niska, svaka druga zgrada napuštena, a sirene zavijale bar jednom svake noći. Osim toga, gospodin Jang je kuću održavao u besprekornom stanju, popravljao slavine koje cure, krpio beton ispred kuće i negovao dvorište veličine poštanske marke tako da je ličilo na bujnu baštu. Svakog

leta donosio joj je kineske dinje koje je uzgojio, kao desetak, i premda gospođa Ričardson nije imala pojma šta da radi s njima – bile su zelene kao žad, naborane i uznemirujuće maljave – ipak mu je bila zahvalna na pažnji. Gospodin Jang je bio upravo onakav stanar kakvog je gospođa Ričardson želela: dobar čovek za koga ona može da učini nešto dobro i koji će ceniti njenu dobrotu.

Sa stanom na spratu imala je manje uspeha. Gornji je imao novog stanara otprilike svake godine: čelistu koga su upravo bili uzeli da predaje na Muzičkom institutu; razvedenicu četrdesetih godina; mladi tek venčani bračni par koji tek što je završio Državni univerzitet Klivlenda. Svaki od njih zasluživao je malo podrške, kako je ona u početku gledala na to. Ali niko od njih nije ostao dugo. Čelista, kome su uskratili mesto prvog violončela u Klivlenskom orkestru, napustio je grad u oblaku ogorčenosti. Raspuštenica se preudala nakon vrtoglave četvoromesečne veze i počela da živi s novim mužem u potpuno novoj nezgrapnoj kućerini u Lejkvudu. A mladi par, koji je izgledao tako iskreno, tako posvećeno i tako duboko zaljubljen, nepopravljivo se svađao i razveo posle pukih osamnaest meseci, ostavivši prekinut zakup, neke razbijene vaze i tri napukla mesta u zidu, u visini glave, gde su se te vaze razbile.

Gospođa Ričardson je zaključila da joj je to nauk. Ovoga puta biće opreznija. Zamolila je gospodina Janga da zakrpi gips i nije žurila da nađe novog stanara. Ulica Vinslou 18434 *gore* dreždala je prazna skoro šest meseci dok se nisu pojavile Mija Voren i njena ćerka. Samohrana majka, rečita, umetničkih sklonosti, koja podiže ćerku koja je ućtiva, prilično lepa i možda genijalna.

„Čula sam da su šejkerske škole najbolje u Klivlendu“, rekla je Mija kada ju je gospođa Ričardson pitala zašto su

došle u Šejker. „Perl već uči na stupnju koledža. Ali ne mogu da priuštim privatnu školu.“ Letimice je pogledala Perl, koja je ćutke stajala u dnevnoj sobi stana, ruku sklopljenih pred sobom, a devojčica se snebivljivo osmehnula. Nešto u tom pogledu između majke i deteta uhvatilo je srce gospođe Ričardson u mrežu za leptire. Ona je uverila Miju da su šejkerske škole zaista sjajne – Perl može da pohađa nastavu iz svih predmeta čiji će se ispiti priznavati na koledžu; tu su naučne laboratorije, planetarijum, pet jezika koje može da nauči.

„Postoji prekrasan pozorišni program, ako je to zanima“, dodala je. „Moja ćerka Leksi je prošle godine bila Helena u *Snu letnje noći*.“ Navela je devizu šejkerskih škola: *Zajednica se poznaje po svojim školama*. Porez na nekretnine u Šejkeru viši je nego bilo gde drugde, ali njegovi stanovnici su svakako zadovoljni onime što dobijaju za taj novac. „Ali vi ćete iznajmljivati, te ćete sve te koristiti, naravno, dobiti bez ikakvog tereta“, dodala je kroz smeh. Dala je Miji prijavu, ali već je bila odlučila. Pričinjavalo joj je ogromno zadovoljstvo da zamišlja tu ženu i njenu ćerku kako se smeštaju u stan, kako Perl radi domaći zadatak za kuhinjskim stolom, Mija možda radi na nekoj slici ili skulpturi – jer nije pomenula kojim se tačno materijalom bavi – u zastakljenom tremu što gleda na dvorište iza kuće.

Dok je slušao majku kako opisuje nove stanarke, Mudija je umetnica zagolicala manje nego pomen „genijalne“ ćerke upravo njegovih godina. Nekoliko dana nakon što su se Mija i Perl uselile, njega je savladala znatiželja. Kao i uvek, uzeo je svoj bicikl, jednobrzinac „švin“ koji je nekada davno u Indijani pripadao njegovom ocu. U Šejker Hajtsu niko nije vozio bicikl, isto kao što niko nije išao autobusom: ili si vozio ili te je neko vozio; bio je to grad napravljen za kola i

ljude koji imaju kola. Mudi je vozio bicikl. Šesnaest godina napuniće tek na proleće, a nikada ni od Leksi ni od Tripa nije tražio da ga nekuda voze ako nije morao.

Otisnuo se i išao duž ivičnjaka Ulice Parklend, pored veštačkog jezera za patke, gde nikada u životu nije video patku, samo jata krupnih, drskih kanadskih gusaka; preko Bulevara Van Ejken i pruge za brzi voz do Ulice Vinslou. Nije često odlazio onamo – niko od dece nije imao mnogo veze s kućom za iznajmljivanje – ali znao je gde je. Nekoliko puta, dok je bio mlađi, sedeo je na prilazu u kolima u leru, zureći u krušku u dvorištu i menjajući radio-stanice dok bi njegova majka utrčala da nešto odnese ili nešto proveriti. To se nije događalo često; obično, osim kada je majka tražila stanare, kuća se uglavnom brinula sama za sebe. On sada shvati, dok su mu točkovi poskakivali preko spojeva velikih ploča od peščara koje su činile pločnik, da nikada nije bio unutra. Nije bio siguran da je ikada bilo ijedno dete iz porodice.

Ispred kuće je Perl brižljivo ređala delove drvenog kreveta na prednjem travnjaku. Lagano se zaustavivši preko puta, Mudi vide mršavu devojčicu u dugoj nabranoj suknji i širokoj majici s kratkim rukavima čiju poruku nije mogao sasvim da pročita. Kosa joj je bila duga i kovrdžava, visila joj je u debeloj kiki niz leđa i odavala utisak naprezanja da se oslobodi. Uzglavlje je položila nedaleko od cvetnih leja koje su obrubljujevale kuću, tako da su ispod nje bile bočne prečage a letve sa obe strane u urednim redovima, poput rebara. Bilo je to kao da je krevet duboko udahnuo a onda graciozno legao u travu. Mudi je gledao, delimično skriven drvetom, kako ona pažljivo ide do rebita, koji je stajao na kolskom prilazu širom otvorenih vrata, i vadi podnožje sa zadnjeg sedišta. Noge su joj bile bose dok je prelazila travnjak da stavi podnožje na mesto. Zatim, na njegovo čuđenje,

kročila je u prazan pravougaonik na sredini, gde je mesto dušeku, i bupnula na leđa.

Na drugom spratu kuće, klepetavo se otvori prozor i iz njega izviri Mijina glava. „Sve tu?“

„Nedostaju dve letve“, doviknu Perl.

„Zamениćemo ih. Ne, čekaj, ostani tu. Ne mrdaj.“ Mijina glava opet nestade. Trenutak kasnije pojavila se držeći foto-aparat, pravi foto-aparat, s debelim objektivom nalik velikoj limenoj konzervi. Perl je ostala isto onako kao što je bila, piljeći u delimično oblačno nebo, a Mija se nagnula napolje maltene do struka, tražeći odgovarajući ugao za snimak. Mudi prestade da diše, bojeći se da bi foto-aparat mogao da joj isklizne iz ruku na ćerkino poverljivo uvis okrenuto lice, da bi ona sama mogla da se prevali preko prozorske daske i strmekne u travu. Nije se dogodilo ništa od toga. Mijina glava se krivila ovamo i onamo, kadrirajući prizor dole u tražilu. Foto-aparat joj je skrivao lice, skrivao joj sve osim kose, skupljene u kovrdžavom kovitlacu na njenom temenu nalik tamnom oreolu. Kasnije, kada je video gotove fotografije, Mudi je isprva mislio kako Perl izgleda kao nežni fosil, nešto što je milenijumima bilo uhvaćeno u kosturu trbuha kakve praistorijske životinje. Zatim je pomislio kako liči na anđela koji se odmara s krilima raširenim iza njega. A onda, časak kasnije, izgledala je jednostavno kao devojčica koja spava u bujnoj zelenoj postelji i čeka da njen ljubavnik legne pored nje.

„Dobro je“, doviknu Mija. „Uslikala.“ Kliznula je unutra, a Perl se uspravila i pogledala preko puta, pravo u Mudija, kome srce preskoči.

„Hoćeš da pomogneš?“, upita ona. „Ili ćeš samo da stojiš tamo?“

Mudi uopšte neće zapamtiti kako je prešao ulicu, niti kako je naslonio bicikl na prilaz ulaznim vratima, niti kako

se predstavio. Stoga će imati utisak da je oduvek znao kako se ona zove, i da je ona znala kako se on zove, da su se nekako on i Perl odavno poznavali.

Zajedno su nosili delove krevetskog okvira uz uske stepenice. Dnevna soba je bila prazna, ne računajući naslaganu gomilu kutija u jednom uglu i veliki crveni jastuk na sredini poda.

„Ovuda.“ Perl trgnu svoj naramak letava za krevet uvis i povede Mudija u veću spavaću sobu, u kojoj nije bilo ničega osim izbledelog ali čistog dušeka za dvoje naslonjenog na jedan zid.

„Ovde“, reče Mija, ostavljajući čeličnu kutiju za alat kod Perlinih nogu. „Trebaće vam ovo.“ Mudiju se osmehnula kao da je stari prijatelj. „Zovite me zatreba li vam još ruku.“ Zatim se vratila u predsoblje i oni je časak kasnije začuše kako seče selotejp na kutiji.

Perl je alatom rukovala veoma vešto, smeštajući bočne ploče na mesto uz uzglavlje, podupirući ih člankom na nozi dok ih zavrće na mesto. Mudi je sedeo pored otvorene kutije sa alatom i gledao je s neskrivenim strahopoštovanjem. Kada bi se nešto pokvarilo u njegovoj kući, njegova majka je zvala majstora da to popravi – šporet, mašinu za veš, aparat za odstranjivanje organskog đubreta – ili bi, u slučaju gotovo bilo čega drugog, to bilo odbačeno i zamenjeno. Svake tri ili četiri godine, ili kada bi opruge počele da se uležu, njegova majka je birala nov komplet nameštaja za dnevnu sobu, stari komplet se premeštao u sobu za razonodu u podrumu, a stari-stari komplet iz sobe za razonodu poklanjao se kazneno-popravnom domu za dečake na Vest Sajdu, ili prihvatilištu za žene u centru grada. Njegov otac nije petljao s kolima u garaži; kada bi zatandrkala ili zapištala, vozio ih je u *Lasti renč*, gde je Luter negovao svaka kola koja su Ričardsonovi imali u minulih dvadeset godina. Jedini put kada je

on sâm rukovao bilo kakvim alatkama, shvati Mudi, bilo je na tehničkom obrazovanju u osmom razredu: podelili su ih na grupe, tako da je jedan tim merio, jedan testerisao, jedan šmirglaio, a na kraju polugodišta svi su poslušno zašrafili svoje delove i napravili mali aparat za bombone u obliku kutije koji ti je davao tri bombone „skitls“ svaki put kada bi povukao ručicu. Trip je napravio isti takav na tehničkom obrazovanju godinu dana pre toga, Leksi isti takav godinu dana pre toga, a Izi još jedan takav sledeće godine, i uprkos čitavom polugodištu tehničkog obrazovanja, uprkos tome što su negde u kući stajala četiri istovetna aparata za bombone, Mudi nije bio siguran da iko iz domaćinstva Ričardsonovih ume išta više osim da rukuje krstastim šrafčigerom.

„Kako si naučila da radiš sve to?“, upita on, dodajući Perl još jednu letvu za krevet.

Perl slegnu ramenima. „Od mame“, reče, jednom rukom pričvršćujući letvu i uzimajući šraf s gomile na tepihu.

Kada su je sastavili, ispostavilo se da je postelja staromodni bračni krevet s jabukama na stubovima, onakav u kakvom je možda spavala Zlatokosa.

„Otkud vam?“ Mudi postavi dušek na mesto i ogledno odskoči od njega.

Perl vrati šrafčiger u kutiju za alat i zatvori rezu. „Našle smo ga.“

Ona sede na postelju, nasloni se leđima na podnožje i ispruži noge, netremice gledajući u tavanicu kao da je proverava. Mudi sede kod uzglavlja, blizu njenih nogu. Za nožne prste, listove i obrub haljine prianjale su joj vlati trave. Mirisala je na svež vazduh i šampon od mente.

„Ovo je *moja soba*“, naprasno reče Perl, a Mudi ponovo poskoči. „Izvini“, reče, dok mu je obraze oblivalo vruće crvenilo.

Perl letimice diže glavu kao da je načas bila zaboravila da je on tu. „Oh“, reče. „Nisam na to mislila.“ Ona uze komadić trave između prstiju na nozi i baci ga, pa su ga gledali kako sleće na tepih. Kada je ponovo progovorila, glas joj je bio ispunjen čuđenjem. „Nikada nisam imala sopstvenu sobu.“

Mudi je prevrtao njene reči po glavi. „Misliš uvek si morala da je deliš?“ Pokušavao je da zamisli svet gde je to moguće. Pokušavao je da zamisli da deli sobu s Tripom, koji na podu ostavlja prljave čarape i sportske časopise, koji kad dođe kući prvo upali radio – uvek na stanici *Džamin* 92,3 – kao da mu bez tog glupavog udaranja basa možda ne bi kucalo srce. Na odmoru, Ričardsonovi su uvek uzimali tri sobe: jednu za gospodina i gospođu Ričardson, jednu za Leksi i Izi, jednu za Tripa i Mudija – a na doručku bi se Trip podsmevao Mudiju što ovaj katkad govori u snu. Da su Perl i njena majka morale da dele sobu – Mudi maltene nije mogao da poveruje da ljudi mogu da budu toliko siromašni.

Perl odmahnu glavom. „Nikada nismo imale sopstvenu kuću“, reče, a Mudi se odupre porivu da joj kaže kako to nije kuća, već samo pola kuće. Ona je išla vrhom prsta po udubljenjima na dušek, obilazeći dugmad u svakoj rupici.

Posmatrajući je, Mudi uopšte nije mogao da primeti da se ona priseća: onog ćudljivog šporeta u Urbani koji su morali da pale šibicom; onog stana na petom spratu u zgradi bez lifta u Midlberiju, onog vrta zaraslog u korov u Okali i onog sivog stana u Mansiju, gde je prethodni stanar puštao svog kućnog ljubimca zeca da slobodno luta po dnevnoj sobi, ostavljajući progrizene rupe i nekoliko sumnjivih mrlja. I onog podzakupa u En Arboru, tada već pre više godina, koji joj je bilo izrazito mrsko da napusti, jer su ljudi koji su tamo živeli imali ćerku samo godinu ili dve stariju od nje, i

svakog dana za tih šest meseci koliko su ona i njena majka tamo stanovale, ona se igrala zbirkom konjskih figurica te male srećkovičke i sedela u dečjoj fotelji i legala da spava u njenu postelju s baldahinom belim kao mraz, a ponekad, usred noći kada joj je majka spavala, ona bi upalila svetlo pored kreveta i otvorila ormar te devojčice i isprobavala njene haljine i cipele, iako su joj sve bile malo velike. Svuda u kući nalazile su se fotografije te devojčice – iznad kamina, na stočićima na krajevima troseda u dnevnoj sobi, na stepenicama veliki, prelepi studijski portret na kome ona drži bradu u ruci – i Perl je bilo tako lako da se pravi da je to njena kuća i da su to njene stvari, njena soba, njen život. Kada su se par i njihova ćerka vratili sa sabatikala,* Perl nije mogla ni da pogleda devojčicu, preplanulu, žilavu i sada previsoku za one haljine u ormaru. Plakala je sve do Lafajeta, gde će ostati narednih osam meseci, a nije je tešio čak ni porcelanski palomino** koji se propinje, koga je ukrala iz devojčicine zbirke, jer iako je uznemireno čekala, nikada nije bilo nikakve pritužbe zbog gubitka, a šta može biti manje zadovoljavajuće od toga da ukradeš nešto od nekoga ko ima tako mnogo da čak i ne primeti šta si uzela? Njena majka je sigurno shvatila, jer više nisu uzimale ništa u podzakup. Nije se žalila ni Perl, sada znajući da joj je draži prazan stan od stana punog tuđih stvari.

„Često se selimo. Kad god se mama uzvrpolji.“ Ona ga vatreno pogleda, bezmalo ga prostrela, a Mudi vide da su njene oči, za koje je mislio da su boje lešnika, zapravo

* Sabatikal – slobodna studijska godina koju svake sedme godine, radi daljeg usavršavanja, koriste univerzitetski profesori. (Prim. prev.)

** Palomino – američki konj zlaćanog trupa s belim repom i grivom (popularna paradna pasmina). (Prim. prev.)ije je tešio čak ni porcelanski palomino koji se propinjeci, su to njene stvari, njena soba, njen život. a drži bradu u ruci

tamnozelene kao žad. U tom trenutku Mudi iznenada jasno shvati ono što se već zbilo tog jutra: život mu se podelio na pre i posle, i on će to dvoje večito porediti.

„Šta radiš sutra?“, upita on.

3

Za Mudija je sledećih nekoliko sedmica postalo niz sutrašnjih dana. Išli su u Fernvej, njegovu staru osnovnu školu, gde su se peli na tobogan i verali uz motku i kotrljali se s piste na piljevinu ispod. Vodio je Perl u *Dreger* na sladoledne kupove. Kod jezera Horsšu penjali su se na drveće kao deca i bacali bajate parčice hleba patkama koje su poskakivale ispod njih. U *Truli jorsu*, lokalnom vagon-restoranu, sedeli su u drvenom separeu sa visokim naslonom i jeli pomfrit preleven sirom i slaninom i ubacivali novčiće od četvrt dolara u džuboks da puštaju „Great Balls of Fire“ i „Hey Jude“.

„Vodi me da vidim šejkere“, * predložila je Perl jednog dana, a Mudi se nasmejao.

„U Šejker Hajtsu nema šejkera“, reče on. „Svi su izumrli. Nisu verovali u seks. Samo su nazvali grad po njima.“

Mudi je bio delimično u pravu, mada ni on ni većina dece u gradu nisu mnogo znali o njegovoj istoriji. Šejkeri

* Šejkeri (šekeri) – verska sekta u Engleskoj i Severnoj Americi, koja se 1774. otepcila od kvekera; propoveda bezbračnost i zajednicu dobara; tako se zovu jer se tresu (*shake*) za vreme bogoslužjenja. (Prim. prev.)

su stvarno davno pre toga napustili zemlju koja će postati Šejker Hajts, a do leta 1997. bilo ih je ostalo tačno dvanaest na svetu. Ali Šejker Hajts je bio osnovan ako ne po načelima šejkera, onda sa istom zamišlju da se stvori utopija. Šejkeri su smatrali da je za sklad ključan red – i uređenje, otac reda. Uređivali su sve: odgovarajuće vreme za ustajanje ujutru, odgovarajuću boju za zavesu na prozorima, odgovarajuću dužinu kose kod muškaraca, odgovarajući način skrštanja ruku u molitvi (desni palac preko levog). Ako isplaniraju svaku pojedinost, verovali su šejkeri, mogu da stvore mali raj na Zemlji, malo utočište od sveta, a isto tako mislili su i osnivači Šejker Hajtsa. U reklamama su prikazivali Šejker Hajts u oblacima, kako gleda na prljavi grad Klivlend s vrha planine na kraju duginog luka. Savršenstvo: to je bio cilj, i možda su ga šejkeri živeli toliko jako da je procurio u samo tlo, hraneći one koji su tamo odrastali sklonošću da nadmaše sebe u dubokoj netrpeljivosti prema manama. Čak su i tinejdžeri iz Šejker Hajtsa – koji su šejkerima bili izloženi samo tako što su na muzičkom pevali „Proste darove“ – i dalje u vazduhu osećali nagon ka savršenstvu.

Dok je Perl saznavala sve više o svom novom rodnom gradu, Mudi je polako učio o Mijinoj umetnosti, i zamršenostima i ludostima finansija porodice Voren.

Mudi nikada nije mnogo razmišljao o novcu, jer nikada nije ni morao. Kada je pritiskao prekidače, palila su se svetla; kada bi odvrnuo slavinu, potekla bi voda. Namirnice su se pojavljivale u frižideru u pravilnim vremenskim razmacima i ponovo se pojavljivale na stolu kao kuvana jela kada je bilo vreme za obroke. Od svoje desete godine imao je džeparac, počev od pet dolara sedmično, koji je sa inflacijom i godinama postojano porastao na trenutnih dvadeset dolara. Imajući u vidu to i rođendanske čestitke od tetaka i ostale

rodbine, koje su pouzdano sadržavale po presavijenu novčanicu, imao je dovoljno za polovnu knjigu iz knjižare *Meks beks*, ili povremeni ce-de, ili nove žice za gitaru, šta god je smatrao da mu treba.

Sve što su mogle, Mija i Perl su nabavljale polovno – ili još bolje, besplatno. Za samo nekoliko sedmica saznale su gde se nalazi svaka prodavnica Vojske spasa, svaki Sent Vinsent de Pol i Gudvil na širem području Klivlenda. One sedmice kada su stigle, Mija se zaposlila u *Laki palasu*, tamošnjem kineskom restoranu; nekoliko popodneva i večeri sedmično primala je i pakovala narudžbine brze hrane na pultu. Ubrzo su saznale da, kada je reč o jedenju van kuće, svima u Šejkeru kao da je draži *Biser Orijenta**, samo nekoliko ulica od njih, ali *Laki palas* je dobro poslovao kao restoran brze hrane. Povrh toga što su je plaćali po satu, Mija je od konobarâ dobijala deo napojnice, a kada je bilo viška hrane, nosila je nekoliko posuda kući – neznatno ustajao pirinač, preostalu slatko-gorku svinjetinu, povrće tek počelo da propada – koje su održavale nju i Perl većim delom sedmice. Imale su veoma malo, ali to nije bilo odmah očigledno: Mija je bila vična promenama namene. Jelo lo mejn, bez svog sosa, jedne noći bilo je preliveno raguom iz tegle, a druge podgrejano i preliveno govedinom s pomorandžom. Staru posteljinu, kupljenu za četvrt dolara po komadu u prodavnici polovne robe, pretvorila je u zavese, stolnjak, jastučnice. Mudi se setio časa matematike: praktična primena kombinatorike. Na koliko različitih načina mogu da se iskombinuju palačinke mu šu i nadev? Koliko različitih kombinacija može da se napravi od pirinča, svinjetine i paprika?

„Zašto tvoja mama ne nađe pravi posao?“, upita Mudi Perl jednog popodneva. „Opkladio bih se da može da dobije više

* Engl.: *Pearl of the Orient*. (Prim. prev.)